

SVEUČILIŠTE U RIJECI
SVEUČILIŠNI SAVJETOVALIŠNI CENTAR
URED ZA STUDENTE S INVALIDITETOM

VRŠNJAČKA POTPORA STUDENTIMA S INVALIDITETOM
VODIČ ZA STUDENTE

RIJEKA, RUJAN 2023.

SADRŽAJ:

1. UVOD	3
1.1. Zašto ovaj Vodič.....	3
1.2. O kontekstu i Uredu SSI.....	3
2. VRŠNJAČKA POTPORA	4
2.1. Povijesni razvoj.....	4
2.2. Ciljevi.....	5
2.3. Etička načela, povjerljivost i zaštita osobnih podataka.....	6
2.4. Obveze svih uključenih.....	9
2.5. Edukacija.....	10
2.6. Izrada individualnog plana vršnjače potpore.....	10
2.7. Posljedice nepoštovanja individualnog plana potpore.....	11
2.8. Mjesečna evidencija i izvještavanje o provedbi aktivnosti	12
2.9. Redoviti sastanci.....	12
2.10. Evaluacija aktivnosti.....	12
3. LITERATURA	13

1. UVOD

1.1. Zašto ovaj Vodič

Ovaj vodič pripremili smo s ciljem upoznavanja studenata, ali i drugih članova akademske i šire zajednice s jednom od aktivnosti Ureda – vršnjačkom potporom. **Studenti s invaliditetom Sveučilišta u Rijeci imaju mogućnost dobivanja vršnjačke potpore putem angažiranja studenta-asistenta koji svojim radom pruža direktnu potporu u skladu s individualnim potrebama studenata s invaliditetom.** Primarna svrha Vodiča je da pobliže upozna primatelje i pružatelje vršnjačke potpore s Uredom za studente s invaliditetom te njihovim pravima ukoliko se odluče biti aktivni sudionici ove aktivnosti.

1.2. O kontekstu i Uredu SSI

Dostupnost obrazovanja na svim razinama pod jednakim uvjetima bez diskriminacije na bilo kojoj osnovi, uključujući i invaliditet, zajamčena je Ustavom Republike Hrvatske. Studentima s invaliditetom i drugim teškoćama potrebna je **dodatna podrška u akademskom okruženju**, koja može uključivati **prilagodbu nastavnog procesa i provjera znanja, organizaciju asistencije ili specijaliziranog prijevoza te općenito informiranje o njihovim pravima i mogućnostima unutar sustava visokog obrazovanja.**

Različite oblike podrške i pomoći studentima i djelatnicima riječkog sveučilišta pruža **Sveučilišni savjetovanišni centar (SSC)**. SSC je sastavnica Sveučilišta u Rijeci čije su usluge centra besplatne za korisnike. Kako bi se svim studentima osigurali uvjeti za kvalitetno i jednako dostupno obrazovanje, Sveučilište u Rijeci je 2011. godine u sklopu Sveučilišnog savjetovanišnog centra osnovalo **Ured za studente s invaliditetom**. Ured je namijenjen svim studentima koji zbog bolesti, oštećenja ili poremećaja, bez obzira na rješenje o utvrđenom

postotku tjelesnoga oštećenja, imaju stalne, povremene ili privremene teškoće u realizaciji svakodnevnih akademskih aktivnosti.

Ured za studente s invaliditetom pruža podršku studentima s:

- oštećenjem vida
- oštećenjima sluha
- motoričkim poremećajima
- višestrukim oštećenjima
- kroničnim bolestima
- teškoćama mentalnog zdravlja
- specifičnim teškoćama učenja (disleksija, disgrafija, diskalkulija, ADHD)
- ostalim zdravstvenim stanjima ili teškoćama koje mogu utjecati na tijek studiranja, bez obzira jesu li trajne, privremene ili povremene.

Ured pruža informacije te izravnu pomoć i podršku pri rješavanju specifičnih potreba studenata. Također, **Ured surađuje s nastavnicima i pruža informacije o načinima prilagodbe akademskog okruženja potrebama studenata s invaliditetom i drugim teškoćama.** U okviru SSC-a još djeluju Psihološko savjetovanište i Ured za karijere. Cilj Ureda je uključiti osobe s teškoćama u aktivno sudjelovanje u svim akademskim obavezama, uključujući i socijalizaciju, a u tom pogledu od iznimne je važnosti **vršnjačka potpora.**

2. VRŠNJAČKA POTPORA

2.1. Povijesni razvoj

Cilj Ureda je potaknuti osobe s teškoćama na **aktivno sudjelovanje u svim akademskim obavezama.** Jedna od ciljeva je i **socijalizacija s ostalim vršnjacima,** a u tom kontekstu važna je vršnjačka potpora. Od samog početka rada Ureda, ova se aktivnost

provodila najprije u sklopu kolegija „Vršnjačka potpora“ izv. prof. dr. sc. Tamare Martinac Dorčić. Međutim, kako bi podrška bila zaista usklađena s potrebama studenata s invaliditetom, aktivnost vršnjačke potpore postala je od osnutka Ureda **studentski posao, odnosno aktivnost u kojoj se studentima-asistentima isplaćuje honorar za odrađeni posao**. Honorar se isplaćuje mjesečno studentima-asistentima temeljem studentskog ugovora i izrađene mjesečne evidencije rada. Visina studentske naknade po satu definirana je Odlukom o iznosu minimalne naknade za obavljanje studentskih poslova za tekuću godinu koju donosi Ministarstvo znanosti i obrazovanja Republike Hrvatske i važećim cjenikom Student servisa kojeg donosi Studentski centar Rijeka.

2.2. Ciljevi

Studenti s invaliditetom kroz navedenu aktivnost ostvaruju potporu studenta-asistenta koja im je, ovisno o vrsti teškoće potrebna u akademskom okruženju, a s ciljem izjednačavanja mogućnosti te omogućavanja da maksimalno samostalno ispunjavaju svoje studijske obaveze. Na taj način, dobivanjem potpore studenta-asistenta, ostvaruju se jednake mogućnosti za studente s invaliditetom u sustavu visokog obrazovanja.

Studenti-asistenti imaju važnu ulogu u promociji inkluzije, poticanja sudjelovanja i omogućavanja da studenti s invaliditetom postanu samostalniji i neovisniji tijekom studija. Ciljevi pružanja podrške studenta-asistenta je prevladavanje različitih vrsta barijera tijekom studija, osiguravanje pristupa studijskim programima, poticanje studenata da budu što neovisniji i na taj način utjecati na stjecanje novih znanja i vještina. Zajedničkom suradnjom između studenta-asistenta i studenta s invaliditetom ujedno se olakšava i omogućuje razvoj prijateljstva i socijalnih vještina.

Od studenta-asistenta će se tražiti da preuzme **niz zadataka** tijekom pružanja podrške studentu s invaliditetom, a oni mogu biti:

- **podrška pri kretanju**
- **podrška pri narudžbi obroka u studentskoj menzi**
- **pratnja pri nabavi namirnica**
- **podrška pri pranju/sušenju rublja**
- **podrška u nastavnim obvezama (predavanja, seminari, kolokviji, ispiti)**
- **podrška pri rješavanju administrativnih procedura na studiju (npr. studentska služba)**
- **ostale aktivnosti u skladu s dogovorenim individualnim planom podrške**

Kao student-asistent važno je zapamtiti da je cilj rada pružanje podrške studentima s invaliditetom na način da razviju što veću samostalnost i neovisnost te da brinu o sebi i svojim obvezama tijekom studija. Važno je osvijestiti da prekomjerna podrška može onemogućiti studente s invaliditetom te spriječiti da razviju svoj puni potencijal.

2.3. Etička načela, povjerljivost i zaštita osobnih podataka

Suradnja studenta s invaliditetom i studenta-asistenta oblikuje njihov međuljudski odnos. U međusobnoj suradnji potrebno je izgraditi i sačuvati osobni integritet te postaviti etička načela ponašanja koja sprječavaju obostranu zlouporabu i poduprijeti očuvanje ljudskog i osobnog integriteta.

Kako bi student-asistent bio kompetentan nositi visoki stupanj odgovornosti prema studentu s invaliditetom, potrebne su dvije osnovne pretpostavke:

- ***osobne sposobnosti i predispozicije***

Poželjne osobine studenta asistenta jesu: odgovornost, točnost, marljivost, razumijevanje korisnika, strpljivost, pouzdanost i prihvaćanje ravnopravnog odnosa. Nepoželjne osobine studenta-asistenta jesu: prezaštićivanje, sažalijevanje, tretiranje studenta s invaliditetom kao pacijenta.

➤ **osposobljenost i educiranost**

Kako bi se uspješno realizirala uloga u odnosu sa studentom s invaliditetom, važna je osposobljenost i educiranost studenta-asistenta. Navedeno doprinosi njegovoj vršnjačkoj kompetenciji, a uz prihvaćanje i primjenu etičkih načela čine ga odgovornim i uspješnim sudionikom potpore.

Etička načela važna za studenta-asistenta¹:

- 1. Načelo dragovoljnosti** - student-asistent dragovoljno, potaknut svojim osobnim interesima i odlukama pruža potporu sa studentom s invaliditetom, a njegova odluka rezultat je njegove dobre volje čime dragovoljno preuzima sve obveze. To ujedno znači, da je **njegova dobra volja rezultat njegove odluke**, ali tijekom pripreme za preuzimanje uloge studenta-asistenta, ima pravo odustati.
- 2. Načelo iskrenosti** – kao osnovni preduvjet, posebno u tijeku pripreme za stjecanje kompetencije studenta-asistenta, student-asistent, kao i student s invaliditetom otvoreno razgovaraju, usklađuju se i razmjenjuju mišljenja, čiji je rezultat ulazak u program potpore ili odustanak od iste.
- 3. Načelo osobnog uvažavanja i solidarnosti** – polazeći od činjenice da se osobe razlikuju po svojim značajkama i interesima, student-asistent i student s invaliditetom trebaju se međusobno uvažavati. Razlike koje postoje među njima postaju činitelji njihove suradnje i uvažavanja. Pritom se student-asistent solidarizira sa studentom s invaliditetom na način pružanja potpore u cilju izjednačavanja uvjeta studiranja studenta s invaliditetom.
- 4. Načelo čestitosti, moralnosti i zaštita od zlouporabe** – sublimira u sebi ljudsku moralnost u najširem smislu riječi, kako prema samome sebi tako prema partneru,

¹ Preuzeto iz: *Tempus Joint Project Education for Equal Opportunities at Croatian Universities – EduQuality (Nr. 158757-TEMPUS-1-2009-1-HR-TEMPUS-JPGR). Vršnjačka potpora studentima s invaliditetom – pripremna radionica Etika.*

suradniku i društvu u cjelini. Temeljeno na etičkim normama, ponašanje studenta-asistenta i studenta s invaliditetom treba biti moralno. To znači da treba biti u skladu sa uljuđenim ponašanjem sredine u kojoj žive, odnosno akademske zajednice kojoj pripadaju. Kao sastavnica načela moralnosti ističe se potreba zaštite od zlouporabe – npr. širenje informacija ili razvoj odnosa na štetu jednog od sudionika.

- 5. Načelo profesionalnosti i odgovornosti** – u uvjetima u kojima student-asistent ulazi u program potpore i pritom stječe kompetentnost za uspješno obavljanje ove uloge, njegov odnos treba biti u skladu s definiranim postavkama vršnjačke etike. To znači da je svjestan svih obveza koje su postavljene pred njega, a značajno je priznavanje osobnih pogrešaka, sposobnosti samosvladavanja i ne naredbodavnog komuniciranja.
- 6. Načelo povjerljivost i zaštite informacija** – komunikacija koja se razvija između studenta-asistenta i studenta s invaliditetom podrazumijeva razmjenu osobnih informacija, stavova, mišljenja i iskustava. Uz poštovanje načela privatnosti i moralnosti, student asistent i student s invaliditetom odnose se jedan prema drugome s povjerenjem, a što je važan preduvjet stvaranja zadovoljstva u njihovim odnosima. S obzirom na osjetljivost odnosa između studenta-asistenta i studenta s invaliditetom, zaštita osobnih podataka u smislu ne širenja informacija, posebno onih koje se odnose na studenta s invaliditetom, treba biti na najvišoj razini.
- 7. Načelo zabrane diskriminacije** – kao jedno od najnehumanijih ljudskih produkata, ljudska povijest poznaje diskriminaciju među ljudima. Razlike u boji kože, vjeroispovijesti, spolnosti ili bilo kojoj ljudskoj opredijeljenosti koja spada u demokratsko ljudsko pravo, predmet su najveće osude. To ujedno znači da je bilo koji oblik diskriminacije, uključujući i onaj između studenta-asistenta i studenta s invaliditetom neprihvatljiv.
- 8. Načelo poticaja razvoja osobnih potencijala i razvoja partnerskih odnosa** – polazeći od činjenice da su student-asistent i student s invaliditetom kolege s jednakim intelektualnim mogućnostima, preporučljivo je da potiču jedan drugoga u razvoju osobnih potencijala. Bez obzira što su razlike između studenta s invaliditetom i

studenta-asistenta ponekad vidljive, one nisu i ne mogu biti razlog za razvijanje osjećaja manje ili više vrijednih osoba.

- 9. Načelo strpljivosti** – s obzirom na moguće razlike između studenta s invaliditetom i studenta-asistenta, od obje se strane očekuje strpljivost. Strpljivost kao načelo važno je kako za studenta-asistenta tako i za studenta s invaliditetom.

2.4. Obveze svih uključenih

Ured SSI	Primatelji vršnjačke potpore	Pružatelji vršnjačke potpore
<ul style="list-style-type: none"> - informiranje studenata o postojanju vršnjačke potpore - raspisivanje natječaja za regrutiranje pružatelja vršnjačke potpore te selekcijski postupak i uparivanje primatelja i pružatelja vršnjačke potpore - izrada individualnog plana pružanja potpore i praćenje njegove provedbe - praćenje mjesečnih evidencija rada, podnošenje izvještaja o radu te popunjavanje mjesečnih ugovora za isplatu studentima-asistentima - organizacija redovitih sastanaka - potpisati Izjavu - provedba evaluacije - promidžba aktivnosti vršnjačke potpore 	<ul style="list-style-type: none"> - prijaviti se za primanje vršnjačke potpore - aktivno sudjelovati u pripremi individualnog plana potpore i držati se istoga - voditi evidenciju rada asistenta i mjesečno izvještavati Ured SSI - pravovremeno javljati promjene u izrađenom planu i asistentima i Uredu - poštivati etička načela - aktivna suradnja s Uredom i asistentima - sudjelovanje na sastancima - prema potrebi, sudjelovanje u promidžbi vršnjačke potpore - potpisati Izjavu - evaluirati aktivnosti 	<ul style="list-style-type: none"> - prijaviti se za pružanje vršnjačke potpore - sudjelovati u pripremi individualnog plana potpore i držati se istoga - pravovremeno javljati promjene u izrađenom planu i primatelju potpore i Uredu SSI - voditi evidenciju obavljenog posla, mjesečno izvještavati Ured SSI i pravovremeno dostavljati mjesečne ugovore - poštivati etička načela - aktivna suradnja s Uredom i asistentima - sudjelovanje na sastancima - potpisati Izjavu - prema potrebi, sudjelovanje u promidžbi vršnjačke potpore - evaluirati aktivnost

2.5. Edukacija

Ured SSI prije početka aktivnosti provodi edukaciju za primatelje i pružatelje vršnjačke potpore koja uključuje:

- informiranje o Uredu SSI i aktivnosti vršnjačke potpore
- upoznavanje primatelja i pružatelja podrške i specifičnosti njihovog zajedničkog rada (vrsta invaliditeta/teškoće, specifične potrebe osobe s invaliditetom, etika u odnosu, bonton)
- definiranje obaveza i posljedice njihova neizvršavanja.

Prema potrebi studenta-asistenta i studenta s invaliditetom moguće je organizirati dodatne individualne susrete s ciljem razrješavanja eventualnih problema i/ili nedoumica koje su se javile tijekom pružanja potpore.

2.6. Izrada individualnog plana vršnjačke potpore

Izrada individualnog plana **ovisi o primatelju i pružatelju potpore**. Primatelj potpore šalje raspored i potrebe Uredu, Ured priprema individualni plan u skladu s poslanim koji šalje pružateljima podrške da se upišu u slobodne termine, sukladno svom rasporedu i obavezama. Individualni plan vršnjačke potpore sadrži sljedeće elemente: sastavnica na kojoj student s invaliditetom studira, razdoblje pružanja potpore, imena i kontakte studenata-asistenata i studenta s invaliditetom, dan, vrijeme, opis oblika/vrste potpore te sate koji su potrebni da bi se dobila optimalna razina potpore studentu s invaliditetom.

Jednom usuglašeni individualni plan potpore potpisuju obje strane čime potvrđuju da se slažu s njegovim sadržajem i da će ga poštivati. U slučaju promjena, iste se po nastanku moraju javiti Uredu SSI. Prema potrebi, individualni plan se može mijenjati neograničeni broj puta tijekom semestra, a u svrhu uspješne provedbe aktivnosti vršnjačke potpore.

Uspješna provedba vršnjačke potpore	Neuspješna provedba aktivnosti
<ul style="list-style-type: none"> ✓ zadovoljstvo primatelja i pružatelja podrške. ✓ međusobno učenje ✓ obavljanje svojih obaveza i držanje individualnog plana ✓ uspostava profesionalnog (i prijateljskog) odnosa između primatelja i pružatelja podrške ✓ otvorena komunikacija između svih uključenih ✓ mogućnost davanje povratne informacije u svakom trenu ✓ promidžba aktivnosti vršnjačke potpore ✓ aktivna podrška ✓ poštovanje etičkih načela u radu i odnosu 	<ul style="list-style-type: none"> - nepoštovanje etičkih načela - poticanje nesamostalnosti - izrugivanje invaliditetu/teškoći - zlouporaba nečijeg povjerenja i pozicije u aktivnosti - nezadovoljstvo - nepoštovanje individualnog plana i tuđeg vremena - konfliktne situacije i manipulacija - nemogućnost izražavanja vlastitih potreba

2.7. Posljedice nepoštovanja individualnog plana potpore

U slučaju nepoštovanja individualnog plana potpore slijediti će određene posljedice. Prilikom prve situacije nepoštivanja individualnog plana potpore (**žuti karton**), dogovoriti će se hitan razgovor s Uredom prilikom kojeg će se izreći opomena kao i pružanje druge prilike za poboljšanje. Ukoliko se i dalje ne bude poštivao dogovor i definirani individualni plan potpore, obaviti će se ponovni razgovor s Uredom (**crveni karton**) te će doći do prekida suradnje, a ujedno i neplaćanja za obavljene posao ili gubitak podrške.

2.8. Mjesečna evidencija i izvještavanje o provedbi aktivnosti

Primatelj i pružatelj podrške ispunjavaju obrazac za mjesečnu evidenciju i dostavljaju je Uredu u prvom tjednu sljedećeg mjeseca. **Mjesečna evidencija treba biti usklađena s individualnim planom podrške.** Ukoliko nije, Ured SSI mora biti obaviješten o eventualnim promjenama koje su se dogodile i prema potrebi revidirati individualni plan pružanja podrške. Pružatelji podrške dostavljaju ugovor za tekući mjesec koji se sklapa između Sveučilišta u Rijeci i pružatelja podrške.

2.9. Redoviti sastanci

Ured SSI organizira jedan veliki sastanak tijekom semestra na temu vršnjačke potpore, a prema potrebi i više. Na taj su sastanak obvezni doći svi studenti-asistenti. **Cilj sastanaka je razmjena informacija, raspravljanje o aktualnim/iznenadnim problemima, izazovima u radu asistenata, kao i o prijedlozima za unaprjeđenje aktivnosti.** Ured SSI je redovito u komunikaciji sa primateljima i pružateljima vršnjačke potpore posebice na početku semestra i na kraju svakom mjeseca kod izvještavanja.

2.10. Evaluacija aktivnosti

Ured SSI je obavezan provesti **evaluacijski postupak** u okviru kojega se evaluira zadovoljstvo pružatelja i primatelja potpore, korisnost i uspješnost pružene vršnjake potpore uz preporuke i smjernice za unaprjeđenje navedene aktivnosti od obje strane, pružatelja i primatelja potpore. Obveza je primatelja i pružatelja potpore sudjelovati u evaluaciji, a Ured SSI je obavezan uvažiti rezultate evaluacije **u svrhu unaprjeđenja aktivnosti vršnjačke potpore.**

3. LITERATURA

1. *Handbook for Pupil Support Assistants in Highland Council Establishments*. The Highland Council Education, Culture & Sport Service. The Highland Council Comhairle na Gàidhealtachd. Reviewed August 2013.
2. *Tempus Joint Project Education for Equal Opportunities at Croatian Universities – EduQuality (Nr. 158757-TEMPUS-1-2009-1-HR-TEMPUS-JPGR)*. *Vršnjačka potpora studentima s invaliditetom – pripremna radionica Etika*.